

Johannes Spithovius

**ORATIO || IN FVNERE VIRI || doctrina et uirtutibus clarissimi,|| Doctoris IACOBI
BORDINI||GI, Hafniensis Academiae || Rectoris, et ... || Daniae Regis || Medici:||
Habita à || IOHANNE SPITHOVIO || Monasteriensi, Academiae || eiusdem
Professore || Physico.||**

Rostock: Möllemann, Stephan, 1562

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1786301288>

Druck Freier Zugang

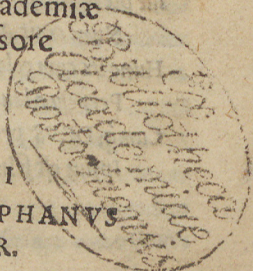

ORATIO
IN FVNERE VIRI
doctrina & uirtutibus clarissimi,
Doctoris IACOBI BORDIN-
GI, Hafniensis Academiae
Rectoris, & Serenissi-
mi Danicae Regis
Medici:

Habita à

IOHANNE SPITHOVIO
Monasteriensi, Academiae
eiusdem Professore
Physico.

ROSTOCHII
EXCVDEBAT STEPHANVS
MYLIANDER.

1570

FP Bording, Jacob 1562

BOrdinatio Christus dederat, eum uerus Apollo,
Non solum ut medica primus in arte foret.

Sed mentem illius sancto quoque flamine rexit,

Et uera ornauit cognitione sui.

Ipsius ex uultu bonitas, candorque resulsit,

Et Sol iustitiae Filius ipse Dei.

Parisijs sanctae docuit primordia linguae,

Et simul Argolico uerba proferre sono.

Tunc & amiciciae tibi uinclis inclyte STVRMI,

Inde SADOLETO iunctus amore fuit.

Doctorem Medicum praecleara Bononia fecit,

Arte sua patriae profuit inde suae.

Post in Saxonicijs uixit cum coniuge terris,

Vt posset uera religione frui.

IANVS eum princeps ALBERTVS semper amas

Et Danico Regi gratus alumnus erat. (uit

Ille pie uixit, sanctae hinc discessit, & inter

Nunc canit Angelicos carmina Leta choros.

Hunc ita cum celebret suauis SPITHOVIUS ore

Perpetuae laudem posteritatis habet.

Cumque DEVS prolem defendat, ametque piorum,

Ipsius est felix tota futura domus.

DAVID CHYTRÆVS.

ORATIO
IN FVNERE VIRI
doctrina & uirtutibus clarissimi,
Doctōris IACOBI BORDINGI,
Hafniensis Academiae Rectō-
ris, & Sereniss: Daniae Re-
gis medici, habita

A
IOHANNE SPITHOVIO Monaste-
riensi, Academiae eiusdem pro-
fessore Physico.

LARISSIMI VIRI, AC
ceteri, qui huc conuenistis,
auditores humanissimi. So-
lebant olim Romani iuuenes
ex more institutoq; maiorum
in funeribus laudare sangui-
nis propinquitate coniunctos, tum ut ingenij sui
specimen aliquod ederent, tum ut illo facto aditum
sibi quendam ad laudem popularem inueniendam
compararent. Quorum institutum tametsi non

A 2

culpam,

culpam, sed potius laudem, de me tamen sic uelim
quisq; uestrum statuatur, neutrum planè horum à me
hoc in loco captari: quippe qui facile intelligam
populari uento nihil esse inconstantius, ingenium
uerò tam in me esse sentiam exiguum, ut foelicis
memoriæ uiri huius uirtutes pro dignitate nequeam
celebrare. Quæ itaq;, dicet quispiam, res te hunc
in locum prodire compulit? ut quia uiuo neq; pro
ipsius doctrina & uirtute debitam obseruantiam,
neq; pro magnis & multis erga nos & hanc scho-
lam nostram meritis parem referre gratiam potui-
mus, hoc saltem mortuo officium ultimum deser-
rem. Quod sanè ipsum eò feci libentius, tum quod
illustrissimum plurimarum uirtutum exemplum in
huius uiri prædicatione oculis intueri licet, tum ue-
ro maxime, quod rectè præclareq; eos facere existi-
mo, qui, dum præstantium, in quibus hic iure nu-
merari potest, hominum uitam recensent, ad ueræ
& minime suatæ uirtutis studium alios hortari nis-
tantur. Gestæ nanq; res & uita præclarorum ho-
minum antè oculos posita, subdunt quasi calcaria
alijs, quibus stimulentur ad eorum, quos prædi-
cari audiunt, imitationem: ac tantæ in ijs uis est,
ut ingenia non plane stupida eorum cogitatione ad
uirtus

uirtutis studium expessendum uehementius infla-
mentur. Debent enim orationes funebres, & mo-
numenta defunctorum memorie consecrata, non uir-
tutes modo eorum depingere, sed multo magis alios
ad omnia honesti officia, uitaeq; dignitatem ample-
ctendam excitare. Et si uero non ignorem alios
esse ad hanc prouinciam sustinendam magis instrua-
ctos, ego tamen ex omnibus unus eam hodie susce-
pi, non qui maximè possem, sed qui maximè debe-
rem humeris eam meis imponere ac sustinere. Ne
quid enim de communis patrie dicam necessitudine
(cum omne solum bono cuiq; debeat esse patria) ne
quid inquam de ea dicam necessitudine, fuit mihi
sepe praeclarus hic uir grauiorum studiorum hor-
tator, meq; ipsum omnibus beneuolentiae officijs
semper est prosecutus. Cum itaq; officij necessitas
hunc in locum descendere me compulerit, ne in ma-
nes uiri aut ingratus, aut certè impius fuisse uide-
rer, non à uobis facti huius hoc tempore petam ue-
niam, sed id potius à uobis, si patimini, contem-
dam, si tenuius, angustius, ac pressius dixerò, quam
uirtutes huius uiri merentur, culpam ut eius rei,
non solum ingenij mei tenuitati, uerum etiam magni-
tudini uirtutum ipsius tribuendam esse existimetis.

A 3

Aequè

Æquè enim difficile est, si quid Isocrati credimus,
eximias aliorum uirtutes celebrare, atq; eos, qui
nihil planè encomio dignum perpetrarunt, laudi-
bus extollere : cum in his nullarum uirtutum actio-
nes luceant, ob quas merito prædicari possint, in
illis uerò tam sint multæ ac tam illustres, ut pro ip-
sarum dignitate uerbis nequeant aptis explicari.
Id, uestra erga me æquitate ac beneuolentia fretus
cum facturos uos esse confidam, à patria, uti fieri
solet, huius uiri exorsus, uitæ totius historiam,
quemadmodum à fide dignis eam accepi, breuiter
pertextam, obnixè petens, ut dicentem me, aut potius
balbutientem benignè patienterq; audiatis. Natus
est IACOBVS BORDINGVS anno seruatoris
nostri millesimo, quingentesimo, undecimo, mensis
Iulij die undecimo, hora pomeridiana circiter octa-
ua, Antuerpiæ, Vrbe Brabantie totius florentissi-
ma & opulentissima. Parentes habuit NICO-
LAVM BORDINGVM & ADRIANAM
ADRIANÆ ciues urbis eiusdem nullis (ut ex
multis cognoui) uitæ integritate secundos. Hi,
cum facultates haberent tantas, partim hereditate,
partim mercaturis exercendis honestè comparatas,
ut filio ad studia colenda sumptus necessarios me-
diocriter

diocriter suppeditare possent, simulq; in hoc filio suo adhuc puero indolis alicuius præclaræ indicia animaduertent, illis ipsum literis, quibus per ætatem imbuti potuit, diligenter instituendum esse statuerunt. Annum itaq; agens nonum in disciplinam traditus est Scholæ Antuerpiensis moderatori, Magistro NICOLAO BVSCODVCENSI, homini (uti ex illis, qui ipsum nouerunt, intellexi) non doctrina modò, uerumetiam pietate singulari prædito. Nam ob puræ religionis doctrinam & confessionem Bruxellæ in carcerem non ita multò post coniectus est: è quo tamen Dei quodam beneficio emissus esse dicitur. Ab hoc cum prima primarum artium rudimenta sæliciter percepisset, ac certiora iam indolis ingenijq; signa dedisset, in quibus ueluti herbis quibusdam minime fallacibus fructus olim capiendi apparerent, missus est Lonanizum, urbem tum temporis doctis hominibus celebrem: ubi cum in Castrensi pedagogio logica & Physica degustasset, ad linguarum postea studium applicuit animum: quòd intelligeret sine earum notitia ad ueram Philosophiam non perueniri. Quid enim aliquo perueniendi profunt studia, nisi quis ea prius, quæ eò, quò intendit, ferunt deducuntq;

cognorit? Eiusmodi cum linguas esse iuuenis philo-
sophiæ cognoscendæ amore accensus rectè ani-
maduerteret, cœpit in eas serio diligenterq; incum-
bere. Erant id temporis Louanij CONRADVS
GOELENIVS Vestphalus, & NICOLAVS
CLEONARDVS: quorum ille eloquentiæ stu-
dijs ea in Academia cæteris antecelluit omnibus, hic
uero græcam & hebraicam linguam tum docendo
tum scribendo illustrauit. Adidit nanq; in lucem
utriusq; linguæ elementa, quæ ob breuitatem & fa-
cilitatem hoc tempore passim in Scholis magno cum
iuuentutis fructu docentur. Erat etiam ibidem
RVTGERVS RESCIVS, qui græcas literas
fideliter ac diligenter profitebatur. Hosce uiros
IACOBVS BORDINGVS publicè præle-
gentes audiens, tantum breui tempore profecit in
singulis, ut, qua ætate alij in hisce discendis incipi-
unt laborare, ea ipse ætate in iisdem excelleret.
Quam ob rem pater ita foeliciter à primis inde an-
nis institutum, ac tam subito in linguarum studijs
progressum (erat enim annos natus octodecim) mis-
sit Lutetiam, ut ibi ad linguarum cognitionem gra-
uius quoddam doctrinæ genus adiungeret, ad quod
naturæ propensione maximè duceretur. Quemad-
modum

modum enim non ubiuis loci herba queq; feliciter
prouenit, ita etiam non cuiusq; ingenium doctrina
cuiuslibet capax esse potest. Pater itaq; homo in
filio erudiendo prudens, cum ipsum inuestigatione
rerum capi animaduerteret, nature cum & studijs
suis obsequi passus, Lutetiam ipsum misit annos
iam natum octodecim, ut ea etate medicine funda-
menta iaceret. Erant eo tempore Lutetie Philo-
sophi duo prestantes, IOHANNES COPVS
& IACOBVS SILVIVS, quos utrosq; dilis-
gentissime audiuit. Illum quidem Aristotelis phi-
losophiam, hunc autem medicine artem fideliter
docte q; tradentem. Quanquam autem urbs sit
Lutetia Gallie totius longe maxima, & omnium
rerum que ad delicias & luxum spectant copia
affluens, in qua homo cui res suppetit, ijs uicijs, ad
que adolescentia procliuus esse solet, tanquam uin-
culis & compedibus quibusdam facile irretitur,
BORDINGVS tamen noster adeo illis non est
captus, ut, non dicam, in uno tantum aliquo sese
effuderit, sed in omnibus pariter sese continuerit.
Qui enim fieri posset hominem aut amoribus im-
plicatum, aut conuiuiorum & lautarum mensarum
asseclam factum, aut deniq; alijs uoluptatum blan-

dimentis illaqueatum hoc ipsum conari, quod summa ille cum laude præstitit? Nam statim, ubi Lutetiam uenisset, doctissimorum Philosophorum auditor assiduus factus, non prima tantum medicæ artis degustauit rudimenta, sed multas etiam res in naturæ obscuritate abditas atq; reclusas sceleriter potuit eruere. Omittendæ sunt enim omnibus omnia cupiditatum lenocinia, qui ex Mineræ astris laudem cupiunt aliquam reportare. BORDINVS itaq; Lutetiam ueniens cum summorum statim ac doctissimorum ea in urbe Philosophorum auditor sit factus quotidianus, & ab ipsorum latere, quoad posset, nunquam discesserit, credendum est, imò planè necessarium, uitam ipsum in iuuentute omnis labis ac foeditatis expertem traduxisse, ac lutulentorum uitiorum adeò nihil Lutetiæ unquam ipsum contraxisse, ut uitæ etiam ac morum integritate optimorum ac doctrina præstantissimorum hominum gratiam sibi conciliarit. Nam cum Philosophiæ amore planè ardentem studiorum nerui destituerent, quòd à parentibus ad ipsum missæ pecuniæ à uiarum latronibus interceptæ fuissent, patuerunt illi domus doctorum hominum, qui re consilijsq; ipsum suis adiuuerunt. Cum autem

græ

græcæ & hebraicæ linguæ cognitione haud vulgari instructus esset, ac eam ceu uaticum quoddam Louanio secum asportauisset, instigante IOHANNES STURMIO, ac cæteris quibusdam hortantibus, qui studijs iisdem delectabantur, græcæ & hebraicæ literas publicè magna cum laude professus est Parisijs in Lexouiensi collegio, cui IOHANNES TARTESIVS præfuit. Ex quo professionis genere cum iam celebre nomen eius factum etiam magnis uiris innotuisset, multi liberos ipsi suos erudiendos tradiderunt, à quibus institutionis & diligentie suæ fructum tam est uberem consecutus, ut mater, quæ adhuc marito & filio defunctis uiuit superstes, nullos ipsi ab eo tempore studiorum sumptus suppeditare necesse habuerit. Hæc itaq; uiri huius Lutetiæ in iuuentute fuerunt studia: à quibus quantoperè nostræ ætatis iuuenum mores dissideant deplorare potius licet, quam ipsos rectè admonendo ad meliorem mentem reuocare. Sed si præclarorum iuuenum, qualis hic fuit, imaginem sibi proponentes animum & mentem suam cogitatione ac imitatione excellentium hominum conformarent, & quantum ocio, ludis, comessationibus, tantum pulcherrimarum artium tribuerent

rent studijs, feliciores profecto essemus Respub:
habituri. Præclarè enim à Platone iudicatum est:
nullas beatas esse ciuitates, nisi quibus aut Philo-
sophi dominantur, aut quarum moderatores rectè
philosophentur. Quare prudenter PHILIPPVS
Macedonum rex Alexandrum filium suum Ari-
stoteli in disciplinam traditum admonuit, Philoso-
phiæ ut sedulam nauaret operam, ne multa com-
mitteret, quæ se fecisse poeniteret. Rectè enim
perspexit rex ille sagacissimus, quantum philosof-
phiæ studia afferrent momenti ad Rempublicam
bene gubernandam, ac quanto rursus cum ciuium
malo eius administratio permetteretur illis, qui phi-
losophiæ omnis essent ignari. Neq; enim putan-
dum est, si Diogeni philosopho adhibere fidem
conuenit, eos mancos esse, qui aut surdi aut cæci
sunt, sed eos potius, qui peram non habent, hoc
est, qui Philosophiæ præceptis non sunt instituti.
Neq; uero BORDINGVS (ut ad ipsum rede-
am) etate magis progressus aut à uitæ integræ &
incorruptæ instituto, aut à semel foeliciter studios-
rum cursu inchoato ullis aut uoluptatum illecebris,
aut laborum magnitudine & difficultate auocari
potuit, sed in id potius uiribus omnibus contendit,
ut in

ut indies longius, discendo exercendoq; se procederet. Nam cum per singulas philosophiæ partes, ceu apicula quædam industria & laboriosa per campos saluberrimis herbis confitos peruolitaßet, & medicine etiam studijs biennium propemodum totum tribuisset, cœpit de uia quadam secum diligenter cogitare, qua posset horum studiorum cursum foeliciter conficere. **A** Euius iam excesserat pater ipsius **NICOLVS BORDINGVS**: quare ne matrem sumptibus in studia faciendis grauareret, in clientelam & fidem Episcopi Mimatensis **IOHANNIS de ROSCHEFAVLT** sese contulit, quò eius liberalitate adiutus, id quod semel instituerat, ad exitum optatum perduceret. In huius uiri clientelam semel susceptus, ita se dedit in eius consuetudinem, ut prorsus una uiueret, nec biennium ferè totum ab eo discederet, imo etiam sermone sepe & familiariter cum ipso communicaret de rebus grauissimis. Nam (ut ex quibusdam eius cognoui familiaribus, quibus id ipse narrauit) cum Episcopus ex Diui Pauli ad Romanos epistola de saluatione gentium locum obscurum proponeret: & **BORDINGVS** rogatus sententiam, erudite illum explicans totam iustificationis nostri rationem

tionem ostenderet, admiratus Episcopus quibusnam
ex libris homo iuuenis, & qui in philosophiæ stu-
dijs tantummodo uersatus esse uideretur, tam recon-
ditarum rerum doctrinam hausisset, rogauit num
Vitebergensium libros unquam legisset? BORDINGVS
itaq; PHILIPPI MELANTHONIS in ad Romanos epistolam commentarium è
sinu deprompsit, ac eius sententiam cum sua conue-
nire ostendit. Episcopus tametsi PHILIPPI lau-
daret doctrinam ac sibi in loci illius explicatione
satisfactum esse fateretur, autor tamen fuit BORDINGO,
eius ut generis libros occultos seruaret, ne tum se, tum alios secum in uitæ discrimen addu-
ceret, eo presertim tempore, quo Iohannes Baptista
Centenarius pontificis Maximi legatus illis in locis
ageret. Quanto autem amore & quantis beneuolentiæ
officijs Episcopus Mimatensis BORDINGVM sit profecutus,
non literæ tantum scriptæ, sed res etiam ipsa declarat.
Nam missus est ab ipso in urbem quandam Gallie medicine
studij florentissimam, quam Montepessulanum appellant, ubi
ipse BORDINGVS quibusdam in literis affirmat se
impensis Episcopi Mimatensis uixisse, & IOHANNEM SCIRRONIVM, DIO.

NY.

NYSIVM FONTANONVM, ANTONIVM SAPORTAM homines medendi arte clarissimos diligenter audiuisse. Sed postquam tum ob excellentem ingenij uim, tum ob præclararum artium fundamenta antea protè iacta celeriter ac multum in eo doctrine genere proficisset, Italiæ amore accensus, ut illorum etiam ingeniorum & morum gustum aliquem haberet, cœpit de profectiōe in Italiam cum amicis consilia agitare. Carpentoracte itaq; primum in itinere deflectens, cum ibidem aliquandiu subsisteret, propterea quòd ciues ibi haberet quosdam sui amantes, & ueteri sibi necessitudine coniunctos, ecce repente IACOBVS SADOLETUS Cardinalis et Carpentoractensis Episcopus, uir citra omnem controuersiam eloquentissimus, fama Romam, ubi tunc agebat, ad sese de BORDINGO, & eius singulari doctrina allata, Scholæ Carpentoractensi ipsum præfici, ac liberale illi stipendium decerni curauit. Quanti autem doctissimi in Italia uiri ipsius BORDINGI uix annos uiginti sex nati, ingenium, doctrinam, & uirtutem fecerint, ac quantis ipsum beniuolentiæ studijs complexi sint, binæ ostendunt literæ: quarum alteræ à PAVLO SADOLETO
ad ip[s]o

ad ipsum BORDINGVM, alteræ uero à IACOB
COBO SADOLETO ad Romulum AMASÆ
VM de ipso sunt scriptæ, quas quidem, cum &
elegantibus sint, & testimonium doctrinæ ac uirtutis
grauissimum ipsi BORDINGO haud tacite
tribuunt, non grauabor hoc loco recitare.

Gratissimæ (inquit ille in suis) mi BORDINGE
fuerunt literæ tuæ, uel quod à docto uir
ro, ac in liberalibus studijs non mediocriter uersa
to, uel quod à studiosissimo nostri homine uideban
tur scriptæ. Ita enim ego & Sadoletus patruus
meus nati, ita instituti sumus, ut cum proborum uir
rorum erga nos studijs & beneuolentiâ maxime ex
piamur, tum uirtuti atq; industriæ, quoquo in ho
mine ea eluceat, plurimum tribuamus. Quare
cum utrunq; in te esset, & optimarum literarum
doctrina, & animus ad nos amandum propensus,
nequaquam uereri debuisti, quin tuæ literæ per se
nobis futuræ essent gratæ. Quanquam Centenarij
nostri castissimi & modestissimi hominis testimoni
um de te ualet apud nos, sicuti quidem debet pluri
mum: Verum id magis iucundum nobis accidit,
quàm tibi necessarium fuit. Tuæ enim literæ satis
per se loquebantur, te studio & beneuolentiâ nos
stra,

stra, ac boni cuiusque iudicio esse dignissimum.
Itaq; ualde letati sumus, pro eo, quantum ciuitatis
nostrae Carpentoractis dignitatem atq; amplitudina
nem cupimus, talem ciues eos doctorem nactos esse,
qui, quæ literæ, quæq; artes ingenuo ac liberali ho
mini maxime conueniant, earum artium atq; lite
rarum cognitionem tradere possit iuuentuti. Mula
ti enim anni sunt, cum in eo plurimum patruus elab
orat, ut sit Carpentoracti aliquis, liberos in latinis
et grecis literis instituere, et eorum animos
ad præclararum rerum scientiam, quæ illis potiss
imum literis continetur, fingere atq; formare sit idon
eus. Et aliquanto post iisdem in literis. No
stram consuetudinem, quam te tantopere appetiisse
scribis, facile quidem tu talis uir adeptus esses, si
nos isthic offendiisses: nec dubito quantum familia
ritate tua delectare nos potueris, cum unis tuis literis
amicus planè nobis sis factus. Sed quando in
his locis necessitate potius quadam, quam uoluntate
aut iudicio nostro distinemur: nos enim (quod te
scire arbitror) certo nobis animi iudicio, perpetuum
isthic domicilium uitæ constitueramus, quod
institutum nequaquam cum ulla quamuis ampla dig
nitate commutassetur, si nobis tantummodo animi
B nostri

nostri sensus habenda ratio fuisset: Verum ita Deus
de nobis statuendi parendum fuit. Sed quando
absentia nostra is tibi benevolentia nostrae fructus
eripitur, qui ex uultu & sermone familiari percipi
solet, ita tibi caetera amicitiae officia praestabimus,
ut non solum tu, sed omnes etiam ciues nostri te nos-
tris familiarissimum atq; amicissimum factum esse
intelligant: nec dubito quin tibi uel opera, uel gra-
tias, uel testimonio nostro prodesse aliquando possi-
mus. Tuum erit, quod iudicium de te facimus, &
quam erga te benevolentiam suscepimus, eam uir-
tute, industria, fide, atq; innocentia tueri. Romae;
 prid. id. Decemb. 1537.

Hec ille ad BORDINGVM de ipso, ex
quibus sit euidentissimum, iuuentutis Carpentoras-
ctensis formandae causa profectionem eius in Ita-
liam eo tempore SADOLETI consilio ac uolunta-
te fuisse impeditam. Neq; etiam dubium est munera-
ri huic ita BORDINGVM praefuisse, ut ingenium
eius, doctrina, uirtus, ac uita totius integritas sum-
mis Italiae uiris antea comprobata in omnium etiam
tum ciuium, tum iuuentutis sibi concredite oculos
incurreret: maxime cum ipse dicere solitus sit, eos,
qui alios docendi funguntur munere, non doctrina

tans

tantiam, sed etiam uite innocentia, ac morum integritate suis debere esse conspicuos, ne idem ipsis accidere uideretur, quod Iyris, quæ pulchre quidem & eleganter sonam alijs, se uero ipsas minime audium. Putabat enim uir optimus & longo rerum usu iam didicerat, quod iuuentus ad uirtutis studium alacrius inuitaretur, & ea in se uita corrigi facilius pateretur, à quibus præceptores suos omnino alienos esse perspiceret. Recte sane DIOGENES interroganti, quonam quis pacto sibi præceptor foret? respondit: si de quibus alios reprehendit, seipsum prius accuset. Quid enim turpius quam temperantiæ, sobrietatis, castitatis, atq; adeo omnis uirtutis & relligionis esse magistros, se uero ipsos ebrietatis, gulæ, omnisq; generis libidinum uicijs scelerate contaminare? & cum uirtutis laus omnis in actione consistat, omnium uirtutum officia singula exacte tenere, & uerborum quodam apparatusu fucato cotidie inculcare alijs, nihil uerò ipsos uilius uirtutis officij præstare? Cuiusmodi Magistros Apostolus grauisime increpat, inquiens: Qui alium doces, teipsum non doces, qui prædicas non furandum, ipse furaris, qui dicis non adulterandum, ipse committis adulterium.

unumquodque

B 2

autem

autem o homo, qui iudicas eos, qui talia faciunt,
quod tu suffugies iudicium Dei? BORDINGVS
itaq; (ut ad ipsum nostra reuertatur oratio) in iu-
uentute Carpentoractensi instituenda, ita bonos mo-
res ac uitæ sanctimoniam ad bonarum artium cog-
nitionem adiunxit, ut quantum sciret, ac alios doc-
ceret, tantum quoq; ipse faceret. Qua ipsum
mente atq; opinione fuisse SADOLETVS ipse ex
litteris ad se datis sibi planè persuadet, quas affir-
mat eo candore, atq; ea grauitate ab ipso scriptas,
ut nihil nisi rectum, nisi pium, nisi seuerum &
constans à tali animo sit expectandum. Hoc tam
honesto ac sanctæ uitæ instituto usus BORDINVS,
cum se non modo crimine, sed etiam omnis
criminis suspitione tutum seruaret, teneriores iu-
uentutis animos & litteris & moribus fingeret,
ferociores à uitæ licentia terreret, se continendo in
officio cæteros sibi traditos contineret, deniq; omnia
optimi formatoris officia cumulate summa cum ci-
uium omnium utilitate iuuentuti præstaret, mirum
uideri debet, tam præclarum doctrina & uirtutis
testimonium à PAVLO SADOLETO illi datum
esse? At enim tot laboribus cotidiè in ea schola re-
cte gubernanda, ac iuuentute græcis latinisq; litteris
instituens

instituenta exercitatus, cum iam ciuium omnium
beneuolentiam laborum assiduitate, modestia, co
mitate, humanitate, ac cæteris uirtutibus omnibus
sibi adiunxisset, cepit de uita totius sociæ quoq; sibi
adiungenda cogitare. Duxit itaq; annum natus
uigesimalium septimum uxorem, uirginem castissimam
FRANCISCAM NIGRONAM, TERMI NI
GRONI, ciuis & patritij Genuensis & IOHANN
NÆ de ROSHELLE Auenionensis filiam. Nu
ptiali conuiuio in domo IOHANNIS IULIANI
Iurisconsulti, qui sororem FRANCISCÆ duxerat,
apparato intersuerunt uiri doctrina & uirtute præ
stantissimi, in primis autem PAVLVS SADOLES
TVS cum tota Sadoleti Cardinalis ac patruui sui fa
milia, PAVLVS SACRATVS, PETRVS BA
CHETVS iurisconsultus & poeta insignis, qui
sponso scripsit Epithalamium, STEPHANVS NI
GRONVS uxoris FRANCISCÆ patruus, GA
BRIEL ISWARDVS & ANTONIVS DALMA
TIVS: quos tantum nominandos duxi, quod existis
mem tantorum uirorum presentiam declaratam ad
uiri huius laudem pertinere. Hanc itaq; FRAN
CISCAM, quam nouem liberorum adhuc uiuentis
um, & ad uirtutem omnem optimè educatorum mulo

studine quidem foelicem, sed luctu & mariti sui
orbitate miseram oculis modo uestris conspexistis,
hanc inquam posteaquam Carpentoracti duxisset,
non ita multo post suos uisendi causa Antuerpianam
celerrime contendit. Rebus suis ad arbitrium
Antuerpie consecris, ad uxorem Carpentoracti a-
pud patruam relictam eadem celeritate reuersus
statim sese Bononiam contulit, ut Doctoris medicinae
insignibus doctissimorum ibidem hominum suffragiis
ornaretur. Vsum apparet eam ad rem com-
modius conficiendam IACOBI SADOLETI con-
silio & opera. Is enim ipsam ROMVLO AMA-
SÆO literis suis, quarum antea memini, diligenter
commendans. Venienti (inquit) isthuc IACOBO
BORDINGO, qui scholae Carpentoractensi triena-
nium praesuit, optimo uiro, & graecis latinisq; li-
teris eruditissimo, non potui nihil ad te literarum
dare, tum ut commendarem tibi hominem, quem
mediusfidius ego singulari beneuolentia comple-
ctor, tum etiam ut tu agnosceres memoriam me tui
cum summa item beneuolentia retinere. Is ea de
causa Bononiam proficiscitur, ut quoniam dedit
aliquot annos medicinae operam, id studij & labo-
ris in ista urbe perficiat, doctorumq; hominum iu-
dicio

dicto statuatur dignus, qui ipse quoq; possit eam
ciuibus suis artem & scientiam profiteri, quod il-
lum magna cum ingenij & doctrine laude adeptus
esse confido. Nunc etsi non dubito mi RO-
MVLE, quin quem à me & diligere & probari in-
telligis, cum sis tuis studijs atq; officijs omnibus pros-
secuturus, tamen sic uolo te existimare, uix quena-
quam inueniri posse, in quo tua mihi officia accide-
re possint gratorum, quam in BORDINGO, cui
omnibus de causis merito amicissimus sum, cupioq;
cum quam maxime & celebrari & ornari. Quod
tu praeter ceteros egregie mihi prestare potes, qui
praes Bononiensi iuuentuti, & elegantibus ingenijs
dominaris in ea urbe natis, è qua cruditio & opti-
marum artium disciplina in has transalpinas na-
tiones dimanasse uidetur. Porro autem haec sunt,
quae te posco: Primum ut diligas hominem ipse, &
epharum habeas, deinde ut eidem doctos isthic uiros
concilies, reddasq; cum & meo & tuo testimonio
omnibus notum. Postremo, ut cum publice iudi-
cium de dignitate BORDINGI per doctorum
collegium fiet, tu cum tuis omnibus uestro cum co-
mitatu frequentiaq; honestetis. Quanquam summa
postulatorum meorum haec est, te uti ita geras aduer-

sus BORDINGVM amore, studio, diligentia,
ut intelligat, meam hanc sibi commendationem as
pud te plurimum profuisse: egoq; in hoc homine
experiar, id quod tamen iam pridem scio, me abs
te non solum diligi, sed etiam uehementer amari.
Vale mi ROMVLE. Carpenteracti 4. Calendas
Octobris. Anno 1540. Hec ille.

Quibus uero beneuolentiae studijs à precia
uis Academiæ Bononiensis uiris sapientiæ & do
ctrinæ laude præstantibus sit BORDINGVS
affectus, altera quadam ad SCIPIONEM BLAN
CHINVM scripta epistola idem Cardinalis copiose
commemoratur. Scribit enim MATTHÆVM
CVRTIVM apud Bononienses medicum insignem
& doctissimum, ROMVLVM, totam simul Cam
pegiorum domum in BORDINGO suum ipsi ani
mum & amorem patrefecisse, ipsi uero BLAN
CHINO à BORDINGO multa multorum erga
se officia commemorante summæ erga se humanita
tis & præstantis cuiusdam liberalitatis testimo
nium datum esse, quippe qui coactu ipsius apud ip
sum diuersatus sit, & domo ipsius tanquam sua
comiter iucundeq; sit usus. Pro quibus officijs
gratias agit BLANCHINO idem Cardinalis, &
quans

quamquam omnium doctorum uirorum & fautor
sit & obseruator, illa tamen sibi in BORDINGO
tributa esse lubens agnoscit. Hæc ideo recitauit
prolixius, ut ostendant & IACOBO SADOLETO
Cardinali BORDINGVM longe fuisse cha-
rissimum, & BORDINGVM præter doctrinam
et uirtutem propriam, etiam præclarum iudicij testis
monium à SADOLETO datum, Bononiam secum
attulisse, ut non uno sed pluribus gradibus ascen-
dens ad summum illum dignitatis locum uideatur
peruenisse. Solent repentini honores inflare mula-
tos tumidosq; reddere. Difficile est enim in rebus
prosperis modum tenere, & non egredi extra metas
cancellosq; officij, & quidam, ubi uel tenuis aura
afflauerit, usq; adeo efferruntur, ut pristinae condi-
tionis oblitui se ipsos agnoscant. Adeo uerissim-
um est illud Nasonis Poetæ:

Luxuriant animi rebus plerumq; secundis,

Nec facile est æqua commoda mente pati.

At BORDINGVS hic noster Philoso-
phica plane mente præditus eundem semper animi
statum etiam eo tempore constanter retinuit, quo in-
signi doctrina & sapientiæ uiri hospitio ipsum suo
ac consuetudine familiari dignum iudicarunt, sum-

ro honore á schola Bononiensi tota ornatum hu-
maniſſime ac honorificentiffime á ſeſe dimiſcrunt.
Cæterum ampliſſimum iam uirtutis & doctrinæ
teſtimonium communi doctorum omnium iudicio
Bononiæ conſecutus, quemadmodum ex diplomate
Academiæ Bononiensis magno licet cognoscere,
quo ipſi haud ſane uulgaris tum doctrinæ tum uirtu-
tis teſtimonium tribuitur, ſtatim Carpentoracte re-
uertitur annum agens nonum & uigeſimum, ubi
cum ob ueræ religionis amorem abſq; uxoris &
proprie uitæ discrimine diutius agere non poſſet,
ac ſpes ſeſe nonnulla oſtenderet in patria uiuendi
aliquanto & tutius & liberius, Antuerpiam com-
migravit, ut ciuibus illic ſuis artem, quam in Gal-
lia & Italia didiciſſet, profiteretur. Quinquen-
nium ibidem manſit propemodum totum & partim
medicina facienda, partim chirurgiæ præceptis tra-
dendis ſeſe exercuit. Anatomie nanq; (ut ipſe in
quadam ſcribit epiſtola) atq; illorum præcepto-
rum, quæ aliquot Methodi libris á GALENO ſunt
tradita, uſum ita oſtendit diligenter, ut auditores ip-
ſius non parum ſe opera & diligentia ipſius profe-
ciſſe etiã in hodiè agnoſcant. Licuiſſet homini des-
ſem annos in Gallia & Italia uerſato magna mercedem
de m

de in emporio totius Europæ prope opulentissimo
& celeberrimo medicinam facere, licuisset apud
amicos, affines & sanguine coniunctos uitam ho-
nestam & suauem uiuere, opes præterea non me-
diocres sibi in tanto opulentorum ciuium numero
arte sua comparare: Sed quorsum attinet, uel uni-
uersum mundum lucrari, & animæ detrimentum fa-
cere? terrena patria perfrui & de cœlesti amittenda
in periculum uenire? scorium diu querendo
captare, & auro margaritisq; preciosissimis alibi
ultra oblatis spoliari? deniq; amicorum & pro-
pinquorum consuetudini esse affixum, & ab æter-
ni Dei & angelorum ipsius societate exterminari?
Quæ singula BORDINGVS animo cum secum
diligenter reputaret, & de solo rursus uertendo co-
gitaret, uerosimile est cogitationem illam haud sane
parum ipsius animum distraxisse. Habebat enim
eo tempore non uxorem modo, sed etiam liberos,
munus Antuerpiæ gerebat publicum, quod temere
deserendum non fuit ob uxorem & liberos, qui in
eo, arte industriaq; ipsius sustentabantur. Graue
rursum erat homini Christiano ac piè instituto tot
cotidie falsis ac impijs culabus interesse, ac ijs sese
foede contaminare, confessionem aut perpetuo dissi-
mulare,

emulare, aut se suosq; omnes in manifestum periculum conijcere, quorum illud recta conscientia sustinere nequit, hoc uero carnis refugit imbecillitas. In hac itaq; lucta carnis & spiritus dum ipse BORNDINGVS (ut de Aenea ait Vergilius)

Animum nunc huc celerem nunc diuidit illic:

In partesq; rapit uarias perq; omnia uersat,

Ardet abire fuga, dulcesq; relinquere terras.

Neg; enim putauit homini qui donum coeleste illuminatus semel gustauisset, licere in eo coetu agere hominum, in quo idolum Baal pro uero Deo coleretur. Cuius ipsum sententiae fuisse ipse in duabus ostendit epistolis, altera quidem ad Doctorem EPINVM, altera uero ad IOHANNEM STURMIVM scripta? Non ignoras, inquit ad EPINVM scribens, quam misere hic affligatur ecclesia nostra, quanque graue sit homini Christiano pieq; instituto tot εἰδωλεμάνους, quae hic fiunt cotidie, interesse, ac prope etiam suffragari. Nam ut integrum Deo cultum praestemus, nullo idolatriae genere nos inquinantes, quam diu in his locis sumus, non uideo qua ratione fieri possit. Eo enim redacti sumus, ut confessio nostra aliqua ex parte dissimulanda sit perpetuo, uel capitis periculum subeunda

subeundum. Quorum alterum eiusmodi est, ut
recta conscientia sustinere non possit, alterum refu-
git carnis, quam plurimam adhuc circumferimus,
infirmas. Vnum igitur illud reliquum esse puta-
mus, ut relicta Babylone, alio migremus, ubi pu-
ra sit ac sincera ecclesia. Nam quod Abrahamæ
præceptum est: Exi de terra tua, de cognatione
tua &c. id ad omnes etiamnum pertinere arbitra-
mur, qui intelligunt, quo cultu sit afficiendus De-
us, ad aperte autem confitendum fortes satis non
sunt. Quamquam etiam apertæ confessionis genus
quoddam esse uidetur, patriam, cognationes &
opes relinquere, abire in terram, quam Dominus
ostendit. His ego causis impulsus decreueram iam
dudum, relicta hac mea patria, ad uos commigra-
re. Hæc ille ad EPINVM. Ad STVRMIVM in
eandem sententiam scribit multa, quæ ideo hoc loco
prætermitto, ne prolixitate cuiusquam aures offensa-
dam, maxime cum acres hoc in loco disputationes
audientibus uobis ab ipso habitæ de eius animo sen-
tentiaq; ferre testimonium possint, quibus id quasi
testatum relinquere uoluit, ne infirmos quidem sua
perstitosis cultibus ullis absq; peccato interesse
posse. Quod enim consortium esset iustitiæ cum
iniustitiæ

iniustitia? quæ communio luci cum tenebris? quæ
concordia Christo cum Belial? aut quæ pars fide-
li cum infideli? aut quo modo conueniret templo
Dei cum simulachris? Quapropter exite, inquit
Dominus, de medio illorum, & separemini ab illis.
Immundum ne tetigeritis, & ego suscipiam uos, &
ero uobis loco patris, & uos eritis mihi uice fil-
iorum & filiarum, dicit Dominus omnipotens.
Eiusmodi, Prophetarum & Apostolorum BORDINGVS
doctus ac confirmatus sententijs reliquit
patriam, reliquit matrem, & alios sanguinis ne-
cessitudine coniunctos, ut procul à Babylone in ea
esset ecclesia, in qua (ut ipse ad STVRMIVM scri-
bit) eos, quos Deus dedisset, liberos, uere liberos,
papisticiq; sceleris pueros ipsi conseruaret, satis pa-
tri nonij relictum ijs iri existimans, si margaritæ
illius essent participes, quæ una comparanda diuiti-
os ac beati sumus, & sine qua ueram illam foeli-
tatem nemo unquam potest comparare. Hoc
igitur instituto cum esset BORDINGVS, Ant-
uerpiæ discessit, ac sedem commoracionis Hama-
burgum transfulit. Quæ quidem in urbe à senatu
supendium liberale consecutus, id primum pictu-
ris dedit specimen, quod cum illis statim consuetu-
dinem

linem contraxit, quos religionis cultu atq; scientia antecellere intelligeret. Quo autem erga eos animo fuerit, hinc coniectura asequi licet, quod in testamento á se factó, BOCHELIO cuidam Hamburgi commoranti pecuniam aliquam ceu institutionis in pietate Christiana *Σὺ δὲ ἀκροῦ* legauerit. Spiritualem enim patrem suum (me audiente) ipsum appellans, ut qui spiritualia iuxta Pauli doctrinam seminasset, uoluit illum uicissim corporalia saltem metere. Hamburgensi senatui cum iam annos prope modum quinque seruisset, accersitus est ab HENRICO Megapolensi principe, ut ipse eius operatum in aula, tum in Academia Rostochiensis uteretur. Vixit ibidem septennium, ac medicine studia ea in Academia non mediocriter ingenio, doctrina, disputationibus, ac ceteris laboribus scholasticis fideliter prestandis illustrauit, interdum uero principi suo operam nauauit. Anno ab hinc quarto, cum foelicitissime memorie rex noster Christianus et hæc Academia altero medico carerent, stipendio serenissimi regis et scholæ nostræ huc est pertractus. Vbi uitæ, quod fuit reliquum, ita transegit, ut apud serenissimum Regem et amplissimos huius regni proceres in magna esset gratia, utriq; suam erga ipsam munificentiã sæpe

sæpe declararent, in schola uero magna eius in docendo dexteritas, in disputando acumen, in consilijs prudentia, in controuersijs componendis equitas, in conuictu & uitæ consuetudine modestia, comitas & facilitas ita ubiq; perspicerentur, ut nulla uitæ eius pars fuerit, quæ honesti ac boni uiri officio carere uideretur. Sed cum omnes uirtutes ac singulæ hominem ornent, tum uero ille id maxime faciunt, quæ homines inter se ipsos mutua beneuolentia deuinciunt. Cuiusmodi illæ sunt, quæ non intra priuatos se parietes continent, sed foras se longe lateq; ad alios diffundunt. Nam prudentia, sagacitas, industria, diligentia, temperantia, sobrietas, frugalitas & id genus aliæ, prodesse magis illis uidentur, quibus insunt, quam alijs. At iustitia, pietas, ueracitas, beneficentia, humanitas, comitas, affabilitas, amicitia exerunt se ad alios, & communi societati maxime sunt utiles. Vtriusq; generis uirtutibus excelluit BORDINGVS. Prudentia in ipso fuit singularis, ad consilium inueniendum acumen, ad capiendum solertiam quandam semper & sagacitatem attulit. Fuit in eo usus rerum multarum, & cum multa partim uidiſset, partim audiuiſset, ac ueluti Vlyſſes quidam πολυ

πρωτων

707
Hominum multorum urbes perlustras-
uisset, moresq; eorum cognouisset, potuit ex præ-
teritarum rerum recordatione de futuris solertem
facere coniecturam, de presentibus uero prudenter
iudicare. Diligentiam eius & assiduitatem in la-
boribus scholæ sustinendis ipsi sæpe in lectionibus
& disputationibus perspexistis. Nunquam enim
officij sui quicquam uel in docendo uel disputando
pretermisit, nisi cum uel felicissimæ memoriæ Res-
gi CHRISTIANO, uel alijs ægotantibus operam
suam nauare cogeretur. Non ad multum diem in
lecto manebat, sed summa cotidie luce surgens alie
quid aut meditabatur, aut lucubrabat, quod pub-
lice lecturus auditoribus suis discendum propone-
ret. Qua etiam ratione factum est, ut plures se
medicinæ dederint, & quidam etiam non parum
ijs in studijs profecerint. Quam autem sobrie &
temperanter cotidie, tum domi suæ tum alienæ uixerit,
testes esse possunt conuictores eius, quiq; fami-
liari & quotidiana eius consuetudine usi sunt. Neq;
etiam credendum est, qui iuuenis harum uirtutum
metis contineri potuit, eundem ætate iam ingraue-
scenti extra easdem egressum esse. Iustitiæ, ex qua
una uiri boni appellantur, quæq; fundamentum est
perpe-

perpetuæ commendationis & fame, in tota uita fuit
obseruantissimus. Obsuit enim nemini, sed pro-
fuit multis, iniuria affecit neminem, sed ab iniuria
multos uindictauit. In scholæ nostræ magistratu
summo gerendo commodorum prorsus suorum ob-
litus omnes actiones suas ad communem utilitatem
retulit, ac totum scholæ corpus ita curauit, non ut
partes tantummodo quasdam tueri, quasdam desce-
rere, sed ut omnes potius æquitate eadem continere
uideretur. Quæ fuerit in Deum religione cogitare
potestis, cum patriam, qua nihil homini ad huma-
nitatem instituto potest esse dulcius, reliquerit, ne se
ipse ac suos idolorum cultibus fœde contaminaret.
Ferunt Ulyßem in illo diutino errore tam multa
ubiq; passum optasse, ut funum saltem patriæ ui-
deret, unde Ouidius ait:

Non dubia est Ithaci prudentia, sed tamen optat

Fumum de patrijs posse uidere focis.

Sed BORDINGVS cum eam semel reli-
gionem esset amplexus, quæ à Prophetis & Apo-
stolis quasi per manus nobis tradita est, hospitem
se plane & peregrinum esse in patria iudicauit,
in qua Deus iuxta uerbi sui præscriptum non cole-
retur. Aliam itaq; quesituit patriam, hoc est Eccle-
siam,

nam, in qua liberos Christo genuit, ac puram religionis doctrinam ita teneris, eorum animis instillauit, ut domus ipsius instar parue cuiusdam ecclesie censeretur potuerit. Qua pietate matrem, que adhuc Antuerpię filio uiuit superstes, sit persecutus, norunt multi, & id unum satis indicat, quod paternę hereditatis partem totam illi reliquerit, & studiosorum neruos in Gallia & Italia propria uirtute industriaq; ipse sibi compararit. Fidem iustitię omnis fundamentum in omnibus tum dictis tum factis constanter seruauit, nihil homini turpius esse ducens quam prolixę multa polliceri uerbis, re autem ipsa uel nihil uel sane parum prestare. Ab assentationis uicio erat alienissimus. Non arridebat ad omnia, non laudabat omnia: de quo Gnato ille Terentianus gloriatur, inquiens:

His ultro arrideo, & eorū ingenia admiror simul,
Quicquid dicunt, laudo: id rursus si negant, laudo id quoq;

Negat quis, nego: ait, aio: postremo imperaui egge met mihi.

Omnia assentari, is quęstus nunc est multo uerberimus.

Hoc genus hominum Plutarchus auctor gręc

uissimus chamœleonti affirmat esse similitimum.
Nam ut ille colorum omnium exprimit similitudinem,
præterquam albi, ita assentatores cum similes
se se præstare nequeunt in his, quæ digna sunt studio,
nihil plane in turpibus inimitatum relinquunt.
BORDINGVS itaq; hoc uicium tam turpe ceu
pestem quandam detestatus nullius beneuolentiam
blanditijs, sed candore potius & beneficijs, aut
ecerte uoluntate benefica putauit esse colligendam.

Veritatis fuit amator et cultor, si quis alius.
Veras enim de rebus diuinis et humanis notitias am-
plexus est, & à Sophistica plurimum abhorruit.
Calumniatoribus & delatoribus aures ne patefaceret
diligenter cauit. Nam quicumq; ut Menander
ait:

Διαβολαῖσι πείθεται ταχὺ
ἢ τοι πονηρὸς αὐτὸς ἐστὶ τοὺς τρόπους,
ἢ παντάπασι παιδ' ἀγρίου γνώμην ἔχει.

Nihil sane calumnia potest esse grauius.
Duo enim in ipsa sunt, qui faciunt iniuriam, unus
uero, qui à duobus iniuria afficitur, cum ipse cal-
umniator absentem accuset, quod iniustum est, &
auditor male persuasus odio inflammetur aduersus
eum, qui nihil commouit: quo nihil quoq; esse po-
test in-

testinius, Recte Thearidas querenti, num gladius quem acuebat, esset acutus? respondit, acutior rem esse calumniam. Infligit enim alte uulnera, quæ ut maxime ad cicatricem perduantur ab eo qui per calumniam ea accepit, manet cicatrix tamen, quod pleriq; dum ueritatem ignorant, opinionem sequantur. Id significare uoluit Ecclesiastes, dum ait: Calumnia conturbat sapientem, & robur cordis eius perdit. Nec sine causa affirmat capite decimo: Serpentem absq; sibilo mordentem non magis nocere quam maledicum & calumniatorem. Sed BORDINGVS ut ueritatem amore, ita calumniam odio est summo persecutus: quod sciret illam cum Deo nobis esse communem, hanc uero ipsius Diaboli esse propriam, cui id inde nomen Græci tribuerunt. Nulla etenim re æquæ Deo fiunt similes homines atq; ueritate & beneficentia, quemadmodum sensit Demosthenes. Nulla itidem re propinquius ad Diaboli accedunt naturam & ingenium quam calumnia & mendacio, testantibus id diuinis oraculis. Beneficentiam huius uiri experti sunt multi, in primis autem studiosi, quibus operam in medendo suam libenter & sine mercede prestauit. Humanitatem comitatem et affabilitatem

erga omnes declarauit tantam, ut quamuis ingenio,
doctrina, uirtute & autoritate multis esset super
rior, submissius se tamen illis omnibus gereret. In
scholæ certe administratione hæ ipsius uirtutes ma
xime fuerunt perspicuæ: In qua quantum ipsi erat
concessum potestatis, tantum quoq; humanitatis
cum seueritate quadam temperatæ adiunxit, ut hic
honor non superbiæ uisus sit ac libidini, sed boni
tati ac moderationi materiam dedisset. Nam qui
secus faciunt, & naturæ quandam acerbicatem pos
testati adijciunt, illi & animi sui impotentiam ar
guunt, & odiosos se ac inuisos omnibus faciunt.
Quemadmodum autem in magistratu suo rebusq;
serijs cum humanitate summa seueritatem quandam
in omni administratione necessariam coniunxit, ita
in conuiujs hilaritatem quandam & urbanitatem
honestam uirtutibus iisdem asperfit. Symphonia
eos & perite suauiusq; canentes libenter audiuit,
& cum Musicen recte calleret, ipse una sepe canta
uit, satius & honestius esse arbitratus, suauiter can
te ac ceteros conuiujs recreare, quam poculorum
magnitudine bibendoq; palmam querere, quod hodie
faciunt multi, qui immanibus poculis ita se mu
tuo poscunt, ut tandem neq; pedes suum faciunt
officium.

officium. Sed multo prestaret huius uiri imitari
exemplum & putare conuiuia ad uitæ potius consi-
iunctionem, quam ad computationem à maioribus
concelebrata fuisse. Nam quod Græci tum composi-
tionem tum concatenationem uocant conuiuium,
narrum uideri non debet, cum gens ea luxurie plas-
ne dedita in more etiam habuerit nominare in consi-
uiujs, cui poculum esset tradendum. Hisce itaq;
tot actantis, quas modo numeravi, uirtutibus BOR-
DINGVS cum ornatus fuerit, age quaeso cætras
pari breuitate perstringamus. Commemorat loco
quodam Plato, signum probitatis esse præcipuum,
ad undare amicis. Id si ita est, quis negabit BOR-
DINGVM fuisse probissimum, qui in multis ac
præcipuis Europæ locis tam multos amicos habuit.
Est sane amicus nomen desiderabile, & quo quis
facile carere nequeat, infœlicitatis refugium, arca-
norum receptor, optima uitæ supellex, neq; una
quam (ut ait Salustius) homini cuiquam amicorum
satis fuit. Scipio itaq; non prius ex foro domum
reuertere solitus fuit, quam familiarem sibi aliquem
& amicum fecisset. Sed hæc uirtus cum hisce tem-
poribus difficilimè & tristissimè rara sit, dignus
erit, certe hic uir qui hoc nomine à nobis commenda-

Actur, quippe qui & cum multis amicitias contraxit, & easdem omnes pie inuiolatęq; conseruauit. Neq; enim ueteres pro consequentium nouitate fastidiuit, neq; ijs est usus ut floribus, qui tam diu solent esse grati, quam diu sunt recentes, sed quas semel conglutinarat, easdem etiam summa fide & religione coluit. Decet enim ut inimicitias mortales, ita amicitias immortales esse. Quam autem religiosus ac sanctus amicitie custos fuerit BORDINVS GVS, & qua uicissim fide amici absentes ipsum dilexerint absentem, testes sunt multe tum ab ipso BORDINGO ad doctos multos in Germaniam Galliam & Italiam, tum horum inde uicissim ad ipsum missę literę, ex quibus legens facile cognoscit, ueram & minime fucatam inter BORDINVM GVM & ipsos amicitiam extitisse, cum (ut ex literis apparet) inter absentes ipsos & maximo locorum interuallo disiunctos consensus semper fuerit honestorum consiliorum & uoluntatum, quo nullum uinculum potest esse aut arctius aut certius. Est enim uera amicitia animorum quedam coniunctio, uirtute ac morum studioręq; similitudine comparata, que uti uinq; quis sit, praesto tamen est, ac nullius loci intercapedine dirimitur. Quo quidem nomine

nomine multi ostendunt, neq; ueros se unquam amicos fuisse, neq; ueris ad diligendum causis fuisse impulsos, qui aut absentes amicos negligunt, quod ex ijs fructum magnum tanquam amicitie mercedem non sperent, aut ueteres amicitias paulatim diffusiunt, quod noue magis delectent, aut deniq; leuissimam sepe ob causam ira incensi repente easdem prescindunt, A quo amicorum genere BORDINVS existimauit esse cauendum. Sunt enim numerorum adulterinorum instar, quos dum quis habet, perditos cupit, amissos gaudet, ut ait Plutarchus. Si quis enim arcani quippiam in illorum sinum effuderit, id inimici facti foras eliminant, & amicitia, quae coniunctionis debebat esse uinculum, ad alios disiungendos pessime abutuntur. Tales amicos Plautus hisce uerbis depingit: Multi more isto atq; exemplo uiuunt, quos cum cens Tibi amicos, reperiuntur falsi testimonijs, (scias Lingua factiosi, inertes opera, sublesta fide. Sed eos, ita amicos habere conuenit, ut fieri posse inimicos putemus, ita credere illis amicis, ut non sit inimicis locus, deniq; Martialis Poetae meminisse, qui ita praecipit:

Si uitare uelis acerba quaedam,

Et tristis animi carere morfu,
Nulli te facias nimis sodalem,
Gaudebis minus, & minus dolebis.
Verum longius, quam uolui, oratione pro-
uectus sum. Sed cum animo mecum perpenderem
hanc uirtutem in multis inuentu raram, in hoc
uiro ceu Hesperum inter alia lucida sydera maxia-
me præclaram fuisse, non censui, omnino eam si-
lentio à me esse prætereundam, maxime cum laus
eius ad commendationem huius, in quo ea fuit,
magnopere pertineat. Restant uirtutes aliæ uir-
ri huius, & multe quidem ille, in primis uero
ignoro uirtute, cuius in tota uita fuit amantissimus,
de qua, ac item alijs cum temporis angustia
me nunc dicere non patiar, eas tantum attingam,
quæ in uite huius uiri exitu maxime illustres fue-
runt, cæterarum cogitationem animis uestris relin-
cturus. De pietate itaq; & animi constantia dicam
paucæ conuinctim, quarum illa tamen si in cæ-
teris uite eius partibus nequaquam fuit otiosa, in
extremo tamen actu magis, quam in illis, omni-
bus se eam conspiciendam ostendisse, nunc cognos-
cetis. Nam ubi nature robur an morbi magna
tudinem superaturum esset dubitaret, mentem sta-
tim ad

tim ad sanctissimarum rerum cogitationem con-
uertens, usus est communionem corporis & sanc-
guinis DOMINI nostri IESU CHRISTI.
Qua ceremonia rite peracta, de testamento facis-
simo cepit cogitare, me audiente, inquit: Pos-
teaquam iam DEO patri esset reconciliatus per
filium, & illius reconciliationis per filium facte
usus fuisset Symbolo, tempus esse, quo sibi deinceps
de uxore liberis ac re tota familiari ex amicos-
rum consilio & sententia aliquid sit certi consti-
tuendum. Eam itaq; ad rem viros quosdam de-
legat, quos sperabat debitum officium, quod uxori
& liberis esset prestandum, minime neglecturos.
Rebus ita omnibus ad moriendum prudenter & pie
comparatis, cordis quaedam compressio, & lateris
punctiones subsequente sum, quibus tametsi triduo
toto grauissime torqueretur, animo tamen fuit pre-
sente, neq; de eius constantia quicquam amisit. Aus-
diuit enim decumbenti astans, qua animi fiducia
sententias consolatorias recitaret, seque ipse iisdem
in doloris magnitudine consolaretur.

Norunt multi, quae pietatis argumenta pri-
die, quam moreretur, erga uxorem & liberos de-
clararet, quo tempore putandum est cepisse eum
de mis

de migratione serio cogitare. Vxore nanq; & liberis eo die, hora circiter octava matutina ad lectum accersitis, orationem primum ad astantes habuit, qua ipsos officiorum omnium á sua morte prestandorum amanter ac paterne admonuit.

Deinde patriarchæ IACOB exemplum secutus, manu imposita, foelicia quæq; singulis precatus est. Postremo uxorem amplexus, ac eidem fausta eadem precatus est. Quibus ita peractis, cunctos dimisit, & sese ad quietem composuit, ac si tum nihil esse reliquum putaret, quod uxori & liberis ab ipso prestari posset, & tempus uenisset, quo Deus ipsum ex huius mortalis uitæ ærumnis ad æternam foelicitatem esset uocaturus. Non possum, quin hic uiri huius animi constantiam & fortitudinem singularem cum summa pietate coniunctam ueluti exemplum quoddam ob oculis statuam. Solet communis ille humani generis hostis Diabolus tum præcipuè telis suis hominem inuadere, cum moriendum est, ut morbi doloribus fractum & mortis terrore perculsum gradu quasi deiiciat. Solet, dum corporis dolores egrotantem excruciant, animum naturali quasi commercio condolentem, quantum potest, aduersus Deum concitare. Sugerit

gerit egrotanti opes magnis laboribus acquisitas,
honores, uxorem, liberos charissimos, amicos &
sanguinis necessitudine coniunctos esse deserendos.
Peccatorum grauitatem exaggerans horrenda ge-
hennæ supplicia statuit ob oculos, mortem atere-
nam minitatur atq; denunciatur, deniq; eas ad egro-
tantem expugnandum adhibet machinas, quæ uel
adamantinum murum frangerent, ac fortissimum
queng; uirum deijcerent. At BORDINGVS
qua animi fortitudine huius communis omnium ho-
stis tela repulerit mucronem illius acutissimum res-
tuderit, deniq; quibus diuini uerbi amicis uictori-
am sibi gloriosam prostrato hoste, compararit,
nunc cognoscetis. Ea nocte, quæ diem mortis præ-
cessit, hora prima, Cationem Doctoris LVTHE-
RI VVIR geleuben, inchoauit, sed cum præ mora-
bi magnitudine uox languesceret, ab astantibus eam
cantari uoluit, & catione finita, caput Esaiæ quin-
quagesimum tertium de CHRISTO redemptore
nostro, Item Iohannis caput tertium de regeneratio-
ne & iustificatione hominis legi diligenter & atten-
te audiuit. Quo quidem tempore cum uox plane
deficere inciperet, M: TYCHO pastor noster &
ego accersiti, cum animaduertissemus, hanc illi uia-
tam mula

tan multo diutius prorogari non posse, locos quos-
dam consolatoris illi proposuimus, inter ceteros ue-
ro illam sententiam quæ est apud Iohannem capite 3.
Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigeni-
tum daret, ut omnis qui credit in eum, non pereat,
sed habeat uitam eternam. Item illam Pauli ad Ro-
manos 9. Si Deus pro nobis, quis contra nos? Qui
proprio filio non pepercit, sed pro nobis tradidit il-
lum, qui fieri potest, ut non & cum eo nobis omnia
donet? Eiusmodi & similibus sententijs cum ipsum
consolati essemus manu porrecta utriq; egit gratias,
& oculorum uultusq; totius indicijs minime obscu-
ris significauit nostrum ipsi officium gratissimum
fuisse, seq; non parum in illo extremo actu suo a no-
bis esse recreatum. O te Bordinge fortissimum &
simul scelicissimum, qui diuini uerbi septus armis
communis illius hostis impetum non sustinere modo,
sed etiam uim eius omnem frangere potuisti. Errata
humane imbecillitatis obiecit? Tu liberatorem do-
minum nostrum Iesum Christum in aciem contra il-
lum produxisti, liberatorem inquam, qui passus est
propter peccata nostra, & resurrexit propter iusti-
ficationem nostri. Ille gehennam manatus est? Tu
omnes illius minas & terrores hac inuicta redemp-
toris no-

toris nostri sententia fortiter repulisti, qui sic dixit:
Ego sum uia, ueritas, & uita, qui credit in me, et
am si mortuus fuerit, uiuet. His tu armis testus om-
nem dolorem, mortem, gehennam non contempsisti
modo, uerum etiam facile superasti, et hunc spiritum
annis 49, mensibus duobus, die uno tibi a DEO
concessum die Iouis proxima hora pomeridiana
quarta, ei, qui dederat lubens reddidisti. Possent
hic quorundam more imbecillitatem nostram, com-
munis uitae conditionem, & fortunae iniquitatem de-
plorare, maxime cum uideamus multos, qui ad le-
dendos alios uitam sibi datam conuertunt, ualitudine
diu esse firma, cum utilius Reipub: uideri possit, aut
nunquam natos esse aut natos quam primū interijse,
eos uero, quorum uita Reipublicae salutaris est, aut
morbis impediri, aut morbis citius nobis eripi, quam
Reipub: ferat utilitas, haec inquam possem deplora-
re, et uiri huius, qui longiori uita erat dignissimus,
mortem lamentari, sed id facere nec temporis finit
breuitas, nec me decet, nisi uideri uelim, huius praec-
ari uiri gloriae, qua nunc apud Deum pfruitur, inuis-
disse. Id tantum dico, nos uiri huius interitu, homi-
ne optimo, prudentissimo, iustissimo, ueritatis amant-
tissimo, modestissimo et humanissimo deniq; in omni
litera

literarum genere doctissimo esse spoliatus. Quod
postquam ita uisum est DEO, qui dum hanc scho-
lam breui iam tempore excellentibus aliquot uiris
orbauit, iræ aduersus nos edit testimonium, nos
stram potius miseriam, quam huius mortem des-
oloremus, quem minime dubium est ex hac
turba & colluione ad illud diuinorum
animorum concilium discessisse. Sit
tantum grata nobis uiri memo-
ria, uirtutes illius imi-
temur, ac ani-
mis eas
nostris infixas
semper teneamus.

DIXI.

EPITAC

EPITAPHIUM

CLARISSIMO VIRO, D.
IACOBO BORDINGO, patri suo
carissimo, Scriptum à PHILIPPO
BORDINGO
filio.

Sicne iaces igitur pater ô carissime, sicne
Nos tua destituis pignora? sicne iaces?
Sicne iaces animæ pater ô pars maxima nostræ?
Nosq; facis miseros pene dolore mori.
Heu mihi quam uarijs plena est hæc uita procellis,
Heu mihi quam subito quæ ualuere iacent.
Haffniacos nuper portus clarumq; lycæum,
Et liqui patriæ limina cara domus.
Et me rite ualens genitor dimisit in urbem
Leucoream, celebres sunt ubi laude uiri.
Interea patria procul à regione remotus,
Dum tribuo studijs ocia grata meis:
Occumbit Danicis genitor dilectus in oris,
Auxilium uitæ præsidiumq; meæ.
Heu mihi cur patrijs non mansi fidus in oris?
Audiui & patris uerba suprema mei?

D

Extres

Extremumq; uale dixi, dextramq; prehensens
Ostendi fidei tristia signa mee?
Ipsiusq; manu morientia lumina clausi,
Perfundens lacrumis ora paterna pijs,
Cur non deduxi uenerandi funera patris?
Qui fuerat cordis portio summa mei.
Sed quid ego uana depromam uoce querelas?
Et referam miseris carmen inane modis?
Tempus enim ueniet, quod nec procul auguror esse
Aspiciam rursus cum patris ora mei,
Cumq; ipso gaudens summum celebrabo tonantem,
Illius interea molliter ossa cubent.

ELEGIA NATHANIS CHY-
TRÆI, de Obitu clarissimi uiri,
IACOBI BORDINGI, Artis
Medicæ Doctoris, do-
mini & patroni
sui colendi.

ECce uirescentes cur tristis Apollo Coronas,
Proiicit & doctæ pleetra sonora lyre?
Et modo funerea cur turba nouena cupresso
Cingitur? & pressos fundit ab ore sonos?

Scilicet

Scilicet occubuit BORDINGVS in arte medendi
Clarus, Apollinei fama q; prima chori.
Qui propter uarias diuino in pectore dotes,
Viuere perpetuo tempore dignus erat.
Sanctus enim uera q; fuit pietatis amator,
Pura q; qua potuit dogmata iuuat ope.
Ipsius ex gestu grauitas, ex ore reluxit
Candor, & ingenuæ simplicitatis amor.
Fidus erat fidis, constans & amicus amicis,
Nullus in ipsius pectore fucus erat.
Iupiter & reliquas ut uincit lumine stellas,
Fulgidus in medio cum micat ille polo:
Sic medicos nostri BORDINGVS temporis omnes
Ingenij uicit dexteritate sui.
Dux Meglaburgiacus IOHANNES inclytus heu
Deplorat medici fata suprema sui. (ros.
Cunctæ etiam plantæ, radices, germina, flores,
Dum languent luctus dant modo signa sui.
Vernouiusq; pater uultus in flumine condit,
Et lacrumis tristes tristis adauget aquas.
Illius ad ripas uirides nam querere plantas
Sauerat, & doctis uerba proferre modis.
Illius ipsa necem deflet Mosa, Sequana, Rhenus
Atq; tumens Rhodanus, populiferq; Padus.

*Ipse ego, ceu patris, BORDINGI funera luxi,
Namq; fuit studijs ancora fida meis.
Ancora fida meis semper fuit ille Camænis,
Hoc duce Danorum Rex mihi dona dedit.
Sed mea quid nimio consumam corda dolore,
Et fundam querula carmen inane lyra?
Quin potius BORDINGE tibi iam gratulor, illa
Tam bona mutata quod loca sorte colas.
Inter & angelicos cantes noua carmina coctus,
Et uita incipias prosperiore frui,
Cumq; tuo Christi dicto de uo mine rege
Conspicias summum concelebresq; Deum.
O te felicem, te terq; quaterq; beatum,
Qui apis in regno gaudia uera Dei.*

CARMEN PHALEVTIVM
IOHANNIS SASCERIDIS de
obitu BORDINGI.

BELgarum decus hoc reliquit æuum
BORDINGVS pietate magnus exul
Summaque inclytus eruditione :
Cui septem patuere nationum
Linguae, quem soliti medendi ob artem
Certatim sibi postulare Reges,

Et largis

Et largis opibus remunerare.
Vir ualde sapiens erat modestus:
Doctrinae ingenium capax habebat,
Et suaves pariter grauesq; mores
Candore omnia temperans amico.
In summa, MACHABÆVS exul olim
Quantus uenerat ex agro Scotorum
Cultus defugiens abominandos,
Vt Christi sacra uerba perdoceret
Danos, Hassniacæ scholæ professor
Pollens eloquij uir, ingeniq;
Magnis dotibus, eruditus, acer
In uera pietate promouenda:
Tantus nunc medicæ refulsit arte
Nec non omnigena eruditione,
Regno commoda Danico ministrans
BORDINGVS, simul optimum probatus
Hamburgæ specimen sui dedisset
Ante, & Rostochio celebris urbi.
Quando Antuerpia patria eius ipsi
Primum quod coleret papam relicta est,
Tandem hic Hassniacam regens iuuentam
In ueræ fidei professione
Decessit, memorandus ex nouena.

D 1

Pulchra

Pulchrorum quoque prole liberorum
Multa in secula, dum superstes orbi
Quodam semper in his modo manebit.
Sed nomen sibi propria parauit
Vita firmitus, absq; sine, uoce
Sanctorum celebrandus angelorum.

EPITAPHIUM
DOCTORIS BORDINGI
à IOHANNE PRATENSI
conscriptum.

Mvsarum decus & cultissimus arte medendi
Bordingus, tumulo puluis & ossa iacet:
Bordingus pietatis amans, uirtutis alumnus,
Bordingus doctæ doctæ columna scholæ:
Ah iacet extinctus, quem uirtus clara fidesq;
Extulit excellens ingenijq; decus.
Ah iacet æternas qui fouerat arte Camœnas
Primaq; cui Christum noscere cura fuit,
Siccine fatales, rigidissima numina, parcæ
Mittitis in tantos, noxia tela, uiros?
Siccine letiferis nulla ratione sagittis
Letifera perimunt, ardua corda, manus?
Tollitis,

Tollitis, hic uobis mos est, doctosq; probosq;
Sed numeros implent deteriora suos.
Nil ne pudet? tristi Bordingum soluere fato,
Quid mouit? dicam: quod probus ille fuit.
Candidus ille fuit, rari seruator honesti,
Iudicioq; ualens, ingenioq; ualens.
Italia hunc nouit uiuum, Saturnia tellus,
Floruit hic terris Itale clare tuis.
Hunc populosa nimis regio, crebrisq; resurgens
Urbibus, agnouit Gallica terra uirum.
Nouit & Arctois audax Germania terris,
Dania quæq; auidas eminent inter aquas.
Doctus ubi docuit linguas, artemq; medendi,
Certa complexus quam ratione fuit.
Pallentesq; hominum morbos & languida membra
Curauit facili, non sine laude, manu.
Te tamen ô Bordinge scholæ mors atra reuulsit,
Orbati docto nosq; parente sumus:
Qui nos Phœbeas certa ratione per artes
Duxisti, ignotum ne graderemur iter.
Ergo tuam merito deflemus candide mortem
Bordinge, & uitæ stamina rupta tue:
Mæstaq; ducentes imo suspiria corde,
Iam gemimus nostri funera chara patris.

Sed

*Sed cum certa Dei fuerit patris ista uoluntas,
Te proprium proprio condecorare sinu:
Illustremq; animam clarum conscendere cœlum,
Æterna semper læticiaq; frui:
Hunc læti insignem merito gratamur honorem
Ereptum tantis, te duce Christe, malis.*

EPITAPHIUM
Scriptum à
IOHANNE BOCERO.

Belgia me genuit, rapuit sed Dania, Phœbo
Seruini uitæ munere, mente DEO.
Terrestres plantæ, nota ualeatis & herbæ,
Vos mihi non, Christus uiua sed herba fuit.

ALIUD EIVSDEM.

Cognoram multas, non attulit ulla medelam,
Vna mihi radix Christe salutis eras.

test iniustus, Recte Thearidas querenti num glas
 dius quem acuebat, eset acutus? respondit, acutior
 rem esse calumniam. Infligit enim alte uulnera,
 quæ ut maxime ad cicatricem perduantur ab eo qui
 per calumniam ea accepit, manet cicatrix tam
 quod pleriq; dum ueritatem ignorant, opinantur
 sequantur. Id significare uoluit Ecclesiastus
 ait: Calumnia conturbat sapientem, & ueritas
 dis eius perdit. Nec sine causa affirmat
 cimo: Serpentem absq; sibilo mordere
 gis nocere quam maledicum & ueritas
 Sed BORDINGVS ut ueritatem
 lumniam odio est summo proferre
 illam cum Deo nobis esse coequam
 ipsius Diaboli esse propriam
 Græci tribuerunt. Nulli enim
 unt similes homines atque
 quemadmodum sensibilem
 re propinquius ad se
 ingenium quam quædam
 id diuinis oraculis
 perti sunt merito
 operam in se
 prestitt.

